

1911. évi

Sárospataki
Iszapági Közlöny

.....

Főszerkesztő:	Társzerkesztők:	Harsányi László Szabó Zoltán	Felelős szerkesztő:
Hubay Lajos	Nagy Barna	Marton János	Martin Miklós

.....

TARTALOM:

Martin Miklós: Egyről-másról. — Nagy Árpád:
A falu lélek- és erkölcstana. — Nagy Barna:
Tükör előtt. — Az angol-internátus prospek-
tusából. — Somosi István: Diákélet az 1790—
1860-as években. — Császár József: Ne
mondd azt! (Vers.) — Irodalom. - Művészet. —
Hirek.

.....

Megjelenik július és augusztus kivételé- vel havonta egyszer.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sárospatak. — Kollégium.	Előfizetés: Egész évre ... 4 pengő Félévre ... 2 pengő
---	--	--

Sárospataki
Ifjúsági Közlöny

XLVI. évfolyam.

Április hó.

1931.

Főszerkesztő :
Hubay Lajos

Társzerkesztők :

Harsányi László Szabó Zoltán
Nagy Barna Marton János

Felelős szerkesztő :
Martin Miklós

Egyről-másról.

Tavaszi. Élet indulás a természetben. Lehet, hogy inkább rohamos előreszökkenés.

Tavaszi. Tanulói gondok növekedése, vizsgák közeledése, diákközügyek alóli magakivonás, — a diákélet háttérbe nyomulása.

Ez most a mi tavaszunk.

Egy kis melegséget akarok most támasztani, olyasféléit, mint az év elején a „Kalapácsütések“ támasztott.

Szóval egy kis diákpolitikai cikket írnék.

*

Politika! Sohasem volt előttem rokonszenves ez a fogalom. Ma sem. Diákpolitika! Ez meg éppen nem. A diák tegye a kötelességét: tanuljon és ne politizáljon. Mégis politizálok, mert hát egyetlen diákélet sem lehet meg enélkül. A pataki sem. Mindig is volt, mindig is lesz és kell is, hogy legyen. Ma is van. Egy-két problémáját szúrom most gombostűre. Azokat, amelyeket könnyen meg lehet fogni, mert igen közel röpködnek az emberhez és nagyon hallhatóan zúgatják szárnyaikat.

*

Az én diákpolitikai bogár azazhogy problémagyűjtő dobozomnak három kis rekesze van. Egy az országos diákszövetségek, egy az egyházi testületek, egy meg a mi diákbeléletünk számára. Találomra mindegyikből veszek ki egy két problémácskát . . .

*

Igen nagy dongók vannak mindegyikben, de legnagyobbak az „országos“ diákszövetszövetségekben. Igen kérem! Alig van olyan tevékenységük, mely velünk azt tudatná, hogy: „élünk, mozgunk és vagyunk . . .“ Két dologról tudjuk mégis, hogy vannak: a kongressz

szusi meghívóikról, meg arról, hogy tagsági díjat követelnek . . . De hogy adnának is valamit? Ruhasegély, könyvsegély, ebédakciók, tandíjtámogatások stb., stb.?! Hja, a szegény pesti diák! Pedig az a „kiküldött“ pataki diák, akit egyesülete egy kis szétnézésre küld ki, nehogy elmaradjon valahogy Patak az országos diák szellemi mozgalmaktól. éhes pók gyanánt les egy-két segélyfalatkát is Patak számára, mert hát szegény diákok nemcsak a nagy városokban vannak. Azonban lesheti! A vidék úgy látszik az ő politikai segélyhuzaljaikból ki van kapcsolva. Patak meg különösen. Ugyan miért?!

*

Szép az a probléma is, mely már régóta kergeti a pataki diákokat. Én is már negyedik éve hallom kellemetlen dongását. Már tizenegy elekción vettem részt, mint theologus, Isten jóvoltából vagy harminc gyülekezet életéből meríthettem tanulságot az én eljövendő lelkipásztori szolgálatom idejére; vagy harminc egyház segélyezett, a maga nehezen, verejtékesen szerzett pengőivel, filléréivel, amellet, hogy külön is adóznak; csak egy nevet nem sikerült még elcsípnem az ünnepek között, melyről pedig azt gondoltam, hogy az a legjobb pataki legáció. Tizenegyszer hallottam Putnok, Diósgyőr, Ujhely, Szerencs, Ózd stb. neveket. Tizenegyszer ültem vonatra mint legátus, de nem találkoztam a „Hova megy“ kérdések között *egy név*-vel, mely pedig oly jól csengett volna. Valóságos legendák keringenek egyes diákpátrónusokról, mint például báji Patay nagybirtokos, dicsfény övez egyes legációkat, mint Putnok, vagy Diósgyőr—Diósgyőr-Vasgyár, de egy hiányzik a diákdicsfényesek közül, pedig az püspöki székhely, esperesi székhely, kerületünk legnagyobb gyülekezete . . . és amint itt a hír zúgatja, a presbitérium nem zárkózna el a „legátus“ elől és ha máskor nem is, de ünnep délutánokon szeretnék meghallgatni a főiskola kiküldöttje szavait is. A pataki diák meg szeretné megmutatni, hogy az Úr igéje „mindenkinek szó!“ és hogy ő azt Miskolcon épúgy meri és tudja hirdetni, mint egy filiában. — Lám Mezőkövesd! Igazán nem nagy és nem gazdag gyülekezet, mégis! Hát *Miskolc* miért nem?! Pedig úgy szeretnénk ott is tanulni, mert ott is lehet, hiszen kiváló lelkészei vannak és szép a gyülekezeti élet. Miért zárnak ki bennünket a betekintéstől? Miért?! Hiszen oda minden valószínűség szerint negyedéves első menne.

*

Dongatja szárnyát országszerte a lelkésztanítótság fekete problémája is. Nem is igen merek hozzányulni, félek, belém eresztí fulánkját. (Igaz, hogy a többiek is!) Mégis szabadjon egy pillanatra! Az elméletének se vége, se hossza. A gyakorlat?! Hát igen, már kezdődik. Látszik másodéveseink sáppadt arcán, ami nem is csoda. Két élethivatásra kell készülniök. A „boidog“ felsőbb évesek még csak *egyre* készültek s az is elég sok problémát vetett fel számukra. Jaj szegény lelkész-tanító jelöltek! Az ötéves lelkészképzés szükséglete mellette, tí négy év alatt két élethivatásra készültek. Tudtok-e

majd egyen is *egészek* lenni? Nem jobb lenne, vagy jobb lett volna előbb megszerezni a tanítói oklevelet s azután jönni teológiára? Mert sokat beszélnek ám ma a lelkészültérlemelésről. Hát ha az, aki csak a kenyérért jött, a tanítói oklevelével elnyerte volna azt. Meg tudjátok-e, hogy sok, nagyon sok lelkészi lelkű fiút őriznek pl. a sárospataki tanítóképző intézet falai is? Valamilyen megoldással onnan is átjöhetne az arra hivatott, innen meg elmaradhatna a nem hivatott.

*

Jaj, jaj, darázs-fészek. Dehát ha már egyszer beledugtam a kezem, folytatam a bogarászást. A mi theologus beléletünk . . . Hess! . . . Hess! . . . Riasztgatni kell a csúnya rovar-felleget. Csak úgy találokra egy kettőt. Itt vannak az egyesületeink. Nem is tudom, hogy hány. Gondolom, úgy öt-tíz között van a számuk. Hát kérem alásan, tiszteletes uraim! nem lehetne egyszer úgy megalakítani azt a Theologus Egyletet, hogy abban benne lenne mindaz, ami csak a *theologusokra* vonatkozik (persze a *Kórus* az maradna külön), az Ifjúsági Egyletben meg mindaz, ami a gimnazistákkal közös, a Kálvin János Kört pedig nem lehetne egész szépen összeegyeztetni ennek az Ifjúsági Egyletnek a munkájával? Vagy a gimnazisták nem alkalmasak a Kálvin János Kör problémáinak a megértésére? Mert mire vezet a sok kör, egyesület (Főiskolai Kórus, Főiskolai Betegsegélyző Egylet, Főiskola Ifjúsági Egylet, Akadémiai Ifjúsági Olvasó Egylet, Hittanhallgatók Egylete, a Theologus és Tanítóképző Ifjúság Kálvin János Egyesülete, Sárospataki Akadémiai Atlétikai Club, Ezeken kívül a tanítóképző egyesületei, a gimnázium más öt-hat egyesülete, a cserkészcsapatok)? Bizony, ide mindhez tagdíj kell és azt be „muszáj“ fizetni. És mit nyújtanak? Hát nagyobbbszt: Vannak. Szokásból. Talán az elnöki tisztségekért? A mult évben egy egyesületet megszüntetett a tanári kar. Nem is vettük észre, hogy már nincs, pedig az volt a „kifelé“-mutató egyesületünk. Bizony, a sok tagdíj helyett célszerű lenne újra megalapítani, vagy inkább felújítani a „Palást-alapot,“ melybe évenként bizonyos összeget fizetne minden *theologus* és a negyedév végén *minden* végzett theologusnak lenne megtakarított pénze a palástra . . . Jó volna, ha az egyesített egyesületek egy közös *segély-alapot* létesítenének, melyből meghatározott időre kisebb-nagyobb kamatmentes kölcsönöket nyújthatnának arra *rászorulóknak*. (Tandíj, tápdíj, internátusdíj fizetése) Eddig a szegény Közlöny, meg még egy-két egylet próbálkozott ezzel . . . de így szétszórtan nagyon nehézkes ez a munka. Apropos a Közlöny . . . Helyes kis bogár ez is . . . Az a sok szerkesztő! . . . Node hagyjuk . . . Vagy a kevés munkatárs? ! Hiszen a Közlöny az „ifjúság“ s nem egy-két ember lapja. De hagyjuk ezt, mert itt már némileg, egyénileg is érdekelt vagyok. Hagyom, hogy engem más szúrjon gombostűre.

*

Tavas. Zöldelő természet . . .

Tavas. Ime, dong, suhog az élet.

*

Politika . . . diákpolitika . . . de csúnya is vagy te!

Jó lenne, ha nyugalmasan félrevonulva írnam a kápláni dolgotomat vagy magolnám a studiumokat s rágnám át rajtok magam . . . Dehát ilyen a természetem. Tavasz van, szeretem a természetet: hát kirándulगतok . . . Tavasz van, beléletünknek sok a felszúrni való problémája: hát egyet-kettőt elcsíptem közülük.

*

Aki bogarat üldöz, sokszor kerül sziklás, tövises helyre, ahol megüti magát, vagy megszúrja a tüske . . . Aki problémát fog el, sokszor megszúrja a probléma. Az a jó, hogy kéznél van a kötszerem, a kenőcsöm, s amit írtam, azt csak az lgazságért írtam.

Martin Miklós.

A falu lélek- és erkölcstana.*

— Reymont „Parasztok“ című regénye alapján. —

Mint ahogyan dermedt bogarak és csüggedt napraforgók egy dérütött nyárvégi hajnalon a felkelő nap meletget igérő sugarai felé fordítják fejüket, úgy fordul ma a társadalom felső osztályainak nyugtalan, kereső arca a falu felé. Ez a jelenség feltűnő, de nem érthetetlen. Ha végig tekintünk a politikai és gazdasági élet terén, vagy a vallásos és szépirodalom termékein, mindenütt látjuk, hogy a falu problémája mennyire előtérbe nyomul.

Mindig érdeklődtek az emberiség e legszélesebb osztálya iránt, de hogy a legnagyobb az érdeklődés épen ma, annak két oka van. Egyrészt a háború tetet és lelket felörlő vérzivatarja után, a társadalom magasabb osztályai halálos bágyadtsággal és kimerüléssel a falu népében keresnek új erőforrásokat, másrészt a kulturélet hideg konvencióinak és ezer apró szenvedélyeinek pókhálójában vergődő modern ember menekülni igyekszik, ha kevés időre is, a nagy városból, ahol a levegő tele van korommal, ahol a feje fölött repülő gép szirénája bűg és lent autótülkölés, villamoscsengetés ideget, lelket ölő hangzavara veszi körül. „Ahol úgy érzi, hogy a nagyváros a lelket lugozza ki; az töredezik szét, amiben Istene, erkölcse, emberi méltósága, öröme, vidám kedélye volt bele foglalva.“ (Szabó Imre.)

Az ember öszszabadságvágyához tartozik, a csend, a napfény, a tiszta levegő után való áhítózás.

Innen érthető meg az a jelenség, hogy a nagy városok, különösen Budapest környéke nyáron olyan, mintha félmeztelen indiánusokkal volna ellepve. A Duna fás partjai, szigetei tele vannak sátrakkal, amelyekben napokig, sőt hetekig tanyáznak barnára „égett“ városiak, kik a kulturélet rabságából ide kimenekültek. Testi és lelki erőket akarnak felszívni magukba, mint ahogy a falu népe átveszi a

* A munkát, tekintettel nagy terjedelmére, kihagyásokkal közöljük.

nap, tiszta levegő, fű, fa, az egész természet kisugárzó erejét s öntu datlanul felraktározza magába energia készletté

Ma a falu kérdése tehát nemcsak egyszerűen tudományos vagy ethnográfiai kérdés, nem is csak új téma keresés az irodalomban, hanem a *háború* borzalmaiban és a modern „kultur“ életben beteggé lett, önmagától messze távolodott, eltévedt emberiség mágnestűjének a tapogatódzása a helyes irány felé, az erőtlenségből a megerősödés felé.

Az egészséges ember nem sokat törődik az orvosságokkal, de annál inkább a beteg. Minél nagyobb a betegség, annál lázasabb kérdések ostromolják az orvost, annál nyugtalanabb a beteg kapkodása a gyógyszerek után. Vér átömlesztéssel lehet pótolni a test vérvesztését, a szervezet hiányzó erejét, de a lélek labirintusának rejtett, drága kincseit nem lehet csak úgy egyszerűen, mint a vért átvezetni az elernyed, beteg lelkekbe. Azokat először fel kell kutatni és a salaktól megtisztítva felszínre hozni s azután úgy nyújtani oda a segítségre szorulóknak, hogy fel is tudja használni. Azonban a léleklabirintus drága kincseket tartalmazó kamrái csak azoknak a kopogtatására nyílnak meg, akik meleg szívvel kopogtatnak és kérnek bebocsájtást, hogy e kincseket megláthassák. A parasztlélek nehezen közelíthető meg, nehezen nyílik meg idegenek előtt.

Fölvetődhetik azonban itt még az a kérdés, hogy egyáltalán lehetséges-e ezeknek a kincseknek, értékeknek, mint lelki energiáknak a felhasználása, illetőleg átvitele? Erre a kérdésre döntő és bőséges bizonyítékkal ad igenlő feleletet a társadalomról szóló az a klasszikus meghatározás amely a közvetkezőképen hangzik: „A társadalom nem a dolgok *statikairendszere*, hanem az egymásra ható erők *dinamikus szüvedéke*.“ (Dr. Tavaszy Sándor.) Ez a tömör, frappáns definíció a társadalom életének legtisztább keresztmetszetét adja. Azt jelenti ez a meghatározás, hogy a társadalom nem egy kijegecesedett, már befejezett, hogy úgy mondjam megdermedt építmény, hanem folyton ide és oda mozgó látható és láthatatlan energia tömegeknek egymásra hatása és transzformálódása.

Tehát a társadalom arcúlatá tulajdonképpen nem más, mint a fent említett állandó energia átalakulásának a kifejezésre jutása. Ennek a tételnek az elfogadása egyben a tökéletesedés elvének az elfogadása is. Már pedig a tökéletesedés elvének a jelentőségét a biblia is hangsúlyozza (Legyetek azért ti tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes. Máté ev. 5:48.) s a tudományok is igazolják.

A lelki kincsek, mint lelki energiák átvihetők, illetőleg felhasználhatók a beteg, fáradt lelkek felüdítésére, de ennek az az előfeltétele, hogy tisztán látó szemmel kell megkülönböztetni az igazi értéket a hamis értékektől.

Mielőtt azonban tovább mennénk, tüzzünk ki magunknak még egy fontos nézőpontot, ahonnan, mint kimagasló sziklacsúcsról, a vidék szépségei de veszélyes szakadécai is előnkbe tárulnak és a messze horizont homályos ködalkajai élesebb kontúrokat nyernek. Isten az embert testből és lélekből állónak teremtette egy egységgé. Ennek

a két alkotó résznek megfelelően az ember életmegnyilvánulásában két ellentétes irány észlelhető. Az egyik lefelé visz, erre halad a *testi ember*, a természeti ember. A másik felfelé vezet az élet kertje felé, Isten trónusához, erre halad a *lelki ember* útja. A testi embert az érzékek motiválják és minden szellemi és fizikai erejét a maga hedonista céljainak szolgálatába igyekszik állítani. A lelki embert magasabb, örökkévaló értékek irányítják: az igazság, szépség, jóság és ezeknek motiválása mellett igyekszik tökéletesedni, felfelé jutni a legfőbb értékhez: Istenhez.

Az embernek ez a két természete azonban nincs emberileg lemérhető módon különválasztva, hanem ezek egymásba kapcsolódva, együtt munkálkodva jelentkeznek, mert az ember egységes individuum. Ez a kétarcú élet nemcsak az egyéni élet keretein belül viv egymással nagy harcot tudatosan vagy öntudatlanul, hanem ennek a harcnak a nyomai kétségtelenül felismerhetők és kimutathatók a társadalom, illetőleg az emberiség történetében.

Most pedig kanyarodjunk vissza feladatunk közelebbi tárgyalásához. Már az ókorban találkozunk parasztról szóló történetekkel, különösen az egyiptomiaktól és hinduktól ránk maradt írásos emlékekben. Azóta évszázadokon keresztül sokan és sokszor foglalkoztak vele leíró költeményekben, idillekben, novellákban, regényekben vagy tudományos dolgozatokban, de nem mindig ábrázolták egyformán, sőt soha se látták egyformán. A paraszt kifejezés valamikor régen társadalmi osztályt jelentett és csak később vitték át lelki értelembé, amikor már durva gorombalelkűséget jelentett és sértő, megalázó volt arra nézve, akivel szemben használták. *Ebben a dolgozatban természetesen csakis a régi értelemben használjuk ezt a kifejezést*. Bár a paraszt ábrázolások között akadnak remekművek is, de legtöbb esetben nem adják a paraszt valóságos alakját, hanem különféle szempontokból vagy célzatosságtól vezetteitve egy, a valóságtól távol álló regényhőst vagy politikai figurát konstruáltak belőle.

Legtöbbször lenézték s annyiban foglalkoztak csak vele, amennyiben mulatni lehetett rajta. Ma is megtalálható még a kabaré írók tollából kikerülő esetlen, buta, bárgyú paraszttípus, de ez hála Istennek, csak a falut nem ismerő írók torz és élettelen papirfigurája. Voltak korszakok, amikor felül dicsérték, szinte udvaroltak neki. Volt idő, mikor jobban megértették, közel hajoltak hozzá, neki írtak úgy, hogy megérthesse (ezeket persze legtöbbször nem olvasta, mert olvasni sem tudott) vagy pedig utánozták a költészetét, fölfrissítették vele az elaggott irodalmat. (Nálunk báró Eötvös József, Arany, Petőfi; külföldön Csehov, Tolstoj, Dosztojevszkij stb.) Volt idő, amikor nyers naturalizmussal csak a hibáit és rútságait mutatták be. A naturalisták csak a természeti embert látták és látják meg benne, de az Isten képére hasonlatos lelki embert, az Isten gyermekét vagy nem látták meg vagy tudatosan elmellőzték leírásaikban. Ugy jártak el, mint az az ember, aki csak a fa tövén levő szemetet veszi észre, de nem látja meg a virágbaborult korona pompáját.

Mindenesetre az a jó következménye lett a falu problémájával foglalkozó sikerült vagy sikertelen műveknek, hogy kezdtek nagyobb jelentőséget tulajdonítani ennek a társadalmi osztálynak, mint ahogy méltán meg is érdemli. Szép és helyes dolog, hogy sokat foglalkoznak a falu egészségügyének és műveltségének a kérdésével, hogy egészségesebb és tanultabb legyen a nép. Nemes törekvés a falu gazdasági helyzetét javítani, okosabb gazdálkodási rendszereket hozni be, „azonban mindennél nagyobb és fontosabb dolog a falu lelkéről beszélni.“

„Vallom én is Jézussal, hogy a lélek nagyobb, mint a test“ — mondja Ravasz László a nagy igazságot.

„A falu lelkét kell megtalálni, azután fehéríteni, acélozni, fölfelé emelni egy magasabb világba. A lélek szerezheth földet, termelhet búzát, de a búzaföld nem terem lelket s a falakból nem árad ki becsület, hit és erkölcsi erő.“

„A lélek az a bennünk élő láthatatlan valami, ami némely dolgot szeret, némely dolgot gyűlöl s igyekszik e nagy szeretet és nagy gyűlölet szerint élni: érezni, gondolkozni és akarni.“ (Ravasz László.)

Vannak tehát erényei és hibái; olyan a lélek, mint a bánya mélyén lévő nemes érc, mely a drága aranyat és a salakot még együtt tartalmazza. Jaj annak a bányásznak, amelyik az egész darab durva ércet mind aranyak látja, de százszor jaj annak, amelyik nem látja meg a benne rejtőző értéket, hanem csak a salakot és az egész ércdarabot elhajtja. Az idealisták aranyak látják a durva ércet is, a naturalisták olvasztókemencéjében pedig a nemes fém valahogy eltűnik és csak a salak marad meg. Úgy látszik, valahol *lyukas az olvasztókemencéjük*. Tehát az idealisták hozzátesznek valamit a valósághoz, a naturalisták pedig elvesznek valamit a valóságból.

(Folytatás köv.)

Nagy Árpád.

Tükör előtt.

Félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez a ti üdvösségeteket; mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a munkálást jó kedvétől.

Filippi 2: 12 – 13.

Hatalmas Ige ez, mely ha életünkbe lépett, képes arra, hogy egész világunkra új fényt hintsen.

Életem legközepontibb kérdése: hogyan munkálhatom, vihetem véghez üdvösségemet? Leibniz szerint élni annyi, mint munkálni, hatást kifejteni. Mi sem természetesebb, hogy részt kívánok venni üdvösségem munkálásában. Nézzük meg a legnagyobb vallásos személységek életét, forgassuk a vallástörténet lapjait. A vadember nyughatatlan s szinte brutális félelmétől; egy Pál, egy Augustinus, egy Luther vergődésein át egész napjainkig a lelkek milliói és milliói tanúsítják, hogy ez a kérdés a legszemélyesebb s egyúttal a leg-

egyetemesebb. Az áldozatok, a törvény betöltése, rítusok és misztériumok, varázslások és ördögűzések, kereszteshadjáratok és ereklyegyűjtemények, imádságos és kegyes életek — s mit tudom én milyen és hány formája az érdemszerző cselekedeteknek — mind amellettszólnak, hogyan próbálták aktualizálni e kérdést. — Nos, Pál apostol azt mondja nekünk, hogy nincs más mód üdvösségünk munkálására, csak ha félelemmel és rettegéssel végezzük azt. Minden más út célunktól ellentétes irányba visz, mert eltávolít a kegyelemtől, amelyen egyedül és kizárólagosan nyughatik üdvösségünk.

Mai keresztyének megszoktuk már, hogy a félelmet és rettegést pogányságnak tartsuk. Istenfiúságunk tudata sokszor elfeledteti velünk az igazság Istenét. Félelemre és rettegésre van szükségünk, nem azért, hogy visszaessünk a szolgaság lelkébe (Róm. 8:15—16), hanem hogy igazán felismerhessük és elismerhessük Istent, üdvösségünk egyetlen munkását és véghezvivőjét. Félnem és rettegnem kell, mert sokszor folyamodom máshoz. Néha imádságom is olyan, mintha azt gondolnám, valami nagy dolgot teszek azzal és megpróbálom lekenyerezni az Istent. Jótetteim is gyakran csak erre irányulnak. — Ha Isten az, aki munkálja bennem mind az akarást, mind a munkálást, a lehető legjobb helyen van letéve üdvösségem. Tudom azt, hogy üdvösségem nem függ az én szeszélyeimtől, hangulataimtól, időnként való vagy akár állandó akarásomtól, nekifeszüléseimtől, hanem a legnagyobb bizonyosságban van. De éppen azért félnem és rettegnem kell, hogy emberi pótlékkal ne helyettesítsem a kegyelmet. Félnem és rettegnem kell, mikor üdvösségemen munkálkodom, hogy el ne bizakodjam; a „vallásos gögnél“ nincs képtelenebb dolog a világon. Félelemre és rettegésre van szükségem, hogy soha meg ne elégedjem magammal, hogy mindig és újra csak kiléphessek magamból az alázatosság útjára Isten felé. — *Kálvin* ezt az Igét valószínűsítőnek nevezi, melynek az a feladata, hogy rombazúzzon minden fennhéjázást; kardnak, amelynek az a rendeltetése, hogy levágjon minden elbizakodottságot, mert azt mondjuk vele, hogy *mi egyáltalán semmik* sem vagyunk, egyáltalán semmik sem lehetünk, hanemha Isten kegyelméből. Hitem sem az enyém, hanem Isten ajándéka. Az Isten jár bennem, „hallom, amint lelkemben lépked“ — a félelem és rettegés alázatával kísérem lépteit, mert mindenem az Ővé. Most valami mélységesen komoly szín sattirozza alá lelkemben *Ady* sorait:

Az Isten van valamiként
Minden gondolatnak alján.
Mindig neki harangozunk . . .

Nem hiányzik belőlem az öröm és a bizalom sem. Ő gyermekévé fogadott engem s én tudom, kinek hittem! De félek és rettegek, hogy hiúságba ne essem, vagy hogy valami felszínes szentimentalizmusban ne keressem a megnyugvásomat. Üdvösségem teljes bizonyossággal nyugszik Isten kegyelmén, éppen ezért örök nyughatatlanság, félelem és rettegés szorongat engem, még emberi mivoltom korlátai közt látom magamat. Minden vallásos érték semmivé foszlik előttem,

ha nem a legteljesebb alázatosságból sarjadt. Azért a keresztyén ember élete az újrakezdő, mindig önmagát rekapituláló alázatosságban való élet. Mily nehéz nekünk, kik gazdagságban bízunk, — akár anyagi, akár lelki, vallási kincsekben, — bejutni a mennyek országába! Adjunk el mindent, hogy vehessünk rajta egy kis alázatosságot. *Alázatot* mondok, nem kegyelmet, mert a kegyelem nem eladó. *Egy kis* alázatot mondok, mert a tökéletes alázatosságra sem juthatok, csak Isten kegyelméből.

A félelmet és rettegést pedig megtartom ott is és különösképen *itt*, hogy alázatosságom se váljék elvvé, hogy az alázatból bálványt ne faragjak, üdvyszerző eszközzé ne tegyem, és hogy meg ne restüljek a munkálkodásban, hanem véghez vigyem üdvösségemet.

Üdvösségem véghez vitele pedig a bennem munkálkodó kegyelemről való alázatos, boldog bizonyágtétel. *Nagy Barna.*

Az angol-internátus prospektusából.

Április elején hagyta el a sajtót az a 21 képpel illusztrált 23 oldalnyi díszes kivitelű prospektus, mely a szept. 1-én megnyíló angol-internátusról ad részletes tájékoztatást. Mivel lapunk kis terjedelme miatt a füzet egész tartamát nem hozhatjuk, csak azokat a részleteket közöljük e helyen, amelyek az új internátusról és a különböző gimnáziumi ágazatokról adnak felvilágosítást.

Az angol-internátus célja: olyan magyar református ifjakat nevelni, akik szigorú valláserkölcsei alapon állva és a nemzeti műveltség hagyományos történeti fejlődésének eredményein iskoláztatva, angol nyelvi készségük és a sportokban való gyakorlottságuk (edzettségük) révén az angol felsőbb iskolák (collegek) egyenjogú, rendes hallgatói s ott a magyar nemzeti propaganda értékes munkálói lehessenek.

A gimnáziumban 1931 szept. 1-től a következő ágazatok lesznek:

1. Megmarad az u. n. *humán gimnázium*, melyben latint tanulhatnak az I—VIII. osztályban, görögöt az V—VIII. osztályban.
2. Megnyílik az angol gimnázium ez évben az I-ső osztállyal, azután fokozatosan minden évben egy újabb osztály. Ebben angolt tanulhatnak az I—VIII. osztályban, latint az V—VIII. osztályban (görögöt nem tanulnak).
3. Átmenetileg 1931 szeptember 1 től az V. osztályban tetszés szerint, szülei nyilatkozat alapján, választhatják a tanulók vagy az angolt, vagy a görögöt. A választás joga az első évben csak az V-ik osztályba lépő tanulóknál lesz meg. Akik 1931 szept.-ben a II—IV., valamint a VI—VIII. osztályba lépnek, azok csak a latin—görög, tehát az u. n. *humán gimnázium* tárgyait választhatják iskolai tanulmányaiknál.

Miután az angol gimnázium osztályaiban az I-ső osztályban heti 6 óra lesz, mind a nyolc osztályban annak idején összesen heti 46 óra, — az internátusban pedig naponként kötelező angol gyakorló-

óra, együtt képezzé kell, hogy tegyék az angol gimnázium tanulóit arra, hogy a felsőbb osztályokban (V—VIII.) egyes tárgyakat angol nyelven tanuljanak, oly fokozattal, hogy a legfelsőbb osztályban több tárgyat tanulhassanak angolul.

Ez a reformgimnázium hazánkban ma az első és egyetlen, amely egyik modern világnyelvet a gimnáziumi tanítás középpontjává teszi.

Az *angol-internátus* 1931 szept. 1-én nyílik meg oly gimnáziumi tanulók részére, akik lakást, felügyeletet, teljes ellátást és tanulmányi ellenőrzést együtt és egy helyen óhajtanak nyerni.

Az *angol-internátus* homlokzati képe a főisk. kert felől.

A gimn. internátus-telep első, elkészült pavillonja.

Ez az internátus teljesen különálló és ujonnan e célra épített épületben van. Első elkészült épülete egy több pavillonból tervezett internátustelepnek. Építése 1930 nyarán és őszén történt. Belső berendezése most a tavaszon folyik. Az *angol-internátus* elhelyezése a főiskolától csupán egy úttal elválasztott iskolakert közvetlen folytatását tevő területen van. Az internátustelekek fásítása, parkirozása egészen új és művészkezek készítette tervek alapján most van készülőben.

Az angol internátus épülete alagsorban, magas földszinten és két emeleten elhelyezett mintegy 100 helyiségből áll. Külön fedél alatt az étkezéssel kapcsolatos helyiségek egyemeletes épülete, melynek első emeletén, északra—délre nyíló ablaksorral van a 100 személyre való ebédlő. Ez épületet az internátus főépületével egy zárt folyosó köti össze.

Az internátus modern műszaki berendezése: központi fűtés, villanyvilágítás éjjel—nappal, állandó meleg és hideg vízszolgáltatás, csatornázás, parköntözőkészülék stb., elsőrendű mesterek munkája.

Egész internátusunk a családias jellegű elrendezés gondolatán nyugszik. Egy-egy hálószobában 10—10 tanuló alszik, akik egy csoportot fognak alkotni saját válaszlásuk szerinti és közülök való diákfelügyelővel. Egy egy ilyen csoport az étkezésnél is egy asztalnál fog ülni. Minden ilyen két két szoba lakója fog egy-egy tanulószobát alkotni, melynek újból általuk választott diákvezetője lesz. Az összes tanulók felügyeletét soros tanárfelügyelők fogják irányítani. Az egészet összefoglalja és betelözi a családos tanár, mint internátusi igazgató felügyelete, együtt étkezése, anyagi és lelki ügyeinek irányítója.

Az angol gyakorlóórák vezetésére tervbe van véve egy születtelt angol tanárnak alkalmazása is, aki tanári képesítését Angliában nyerte. Az internátusi növendékek sport-életének vezetésére és irányítására külön sport-tanár is lesz. Összesen 4 bennlakó felügyelő-tanár lesz s ezek felváltva fogják teljesíteni az internátusi ifjak felügyeletét, tanulmányaiknak ellenőrzését és lehető megkönnyítését.

A Rákóczi-úti „főépület,” épült 1806—25 közt. Ebben van ma: imaterem, könyvtár, tanácsterem, pénztár s a többi része theol. internátus.

A legmodernebb higiénikus és pedagógiai szempontok figyelembevételével épült angol-internátusba. Rendkívül nagy súly lesz helyezve a mélyen vallásos, öntudatos református nevelésre, mely egyúttal szigorú kálvinista erkölcsi alapon nyugszik. Az esetleges másfelekezetű növendékek vallásos nevelését természetesen saját felekezeti hitoktatóik fogják teljesíteni.

A *felvételtre* vonatkozólag ez évben a gimnáziumi igazgatóhoz kell fordulni minden olyan ügyben, amely az internátussal van kapcsolatban.

Az angol-internátus évi díja 1400 P, mely összeget a felvett tanuló szülei negyedévi egyenlő részletekben kötelesek a főiskolai pénztárba befizetni vagy beküldeni. Indokolt esetben külön kérvényben kérhetik a szülők, hogy a díjat havonként fizethessék. (Félreértések elkerülése végett szükséges annak hangsúlyozása, hogy az internátusi díjban az iskolai díjak: tandíj, vegyesdíj stb. nincsenek benne. Ezeknek összege az 1930—31-iki iskolai évben: prot. nyilvános tanulóknak évi 102·74 P, más ker. tanulóknak 126·74 P, izraelita tanulóknak 156·74 P.)

Az internátusi tanulók kapnak: 1. *Lakást* (hálószoba 10—10 tanuló számára, külön tanulószoba 20—20 tanuló számára, játszótér, sakk, ping-pong, billiárd, rádió stb., ujságok és folyóiratok.)

2. *Zenetermek* új zongorákkal, gordonkával, harmóniummal. Minden bennlakó növendék hetenként 2—2 hegedű vagy zongorórát kaphat külön díjazás nélkül.

3. *Munkatermek*, fa és vas feldolgozására, rádióalkatrészek javítására, később motorok, dinamók stb. gyakorlati megismerésére.

4. *Kád- és zuhanyfürdők* bármikor vehetők.

5. *Vívóterem*.

6. *Tennisz- és sportpályák*, amiket szilenciumon kívüli időben, sport tanár vezetése és irányítása mellett, tetszés szerint használhatnak.

7. *Étkezés* naponként ötször: reggel kávé, kakaó, vagy tea felváltva, friss péksüteménnyel. Délelőtt 2 dl. pasztörizált tej, zsemlyével az iskolaépületben. Ebédre háromfogásos izletes házikoszt; kétszer hetenként négy fogás. Délután kávé, vagy tea, vagy gyümölcs. Este vacsorára mindig 2 fogás.

8. *Mosás*.

9. Minden tanuló-szobában *írógép* lesz, hogy szabadidejében minden növendék gyakorolhassa magát.

10. A *dohányzás* általában véve tilos az internátusban. Akik (VII—VIII. o.) fejlett szervezetük mellett orvosi engedélyt nyernek, azok is csak az e célra kijelölt helyiségben dohányozhatnak.

11. *Kiszolgálás*.

Az internátusba való *folyamodványt* a szülők vagy szülőhelyetesek írják.

Bármilyen természetű további tájékoztatást és felvilágosítást készséggel ad szept. hó 1-ig a gymn. igazgatóság, szept. hó 1-től az internátusi igazgatóság.

Diákélet Patakon az 1790—1860-as években.*

A S. Patakra hozott gyermek, ha észak felé lakott, az akasztódombig, ha pedig az Alföldről került, a pityergőig, melynek a gyermeki könnyek adták nevét. kísérte ki haza indult szüleit s búsan tért vissza az ősi fészekbe, melynek mohos falai közt, akarva nem akarva, tudóssá kellett felavattatnia.

A gyermek nyögött a tudomány terhe alatt. Latinul nem tudott, magyarul szólni tilos volt. Ez okból első napokban úgy tünt fel előtte az iskola, mint *némák-intézete*. De a rendszer segített. Az „O maribus dantur“ sok latin szóval megismertette a kezdőt, a kis és nagy Cellárius könyv nélküli betanulása, a nyelvszabályok folytonos emlegetése mellett, csodásan hatott s pár év alatt latin tudóst teremtett még az Alföld zsiros szájú fiaiból is. Szerdát és szombatot, mint ismétlés napjait, a hanyag gyermek gyűlölte s a „repetitio“ szót gúnyból „hasfájásnak“ nevezte, — a szorgalmas tanuló pedig örült a fontos két napnak, mert pályatársaival vetélkedhetett, melynek neve „*contra-meneta*“ volt. A korhelyek előtt csak a nevezett két nap délutánja volt kedves, melyek játéokra engedtek.

Annak, hogy Patakon akadémia és gimnázium egy fészekbe szorult, nagy hasznai, de nem kisebb kárai is voltak. Törvény parancsolá, hogy az akadémiai ifjak közül minden gyermeknek magántanítója (*privatus praeceptor*) legyen, előbb két, majd négy pengő forint díjért. Egy magántanító 12 egyosztályú gyermeknél többet nem oktathatott, azon egy vagy két szegény gyermekén kívül, kiket ráadásul ingyen tanítani köteleztetett. A szolgának gazdája született tanítója volt. A gimnáziumi magánleckék felett az akadémiai tanárok örködték. Az akadémiában tanuló úri ifjak is a jelesebb diákok közül magántanítót tartani és annak évenként két aranyat fizetni tartoztak.

Ezen kívül üdvös szokás volt mind az akadémiában mind a gimnáziumban a „*correpetitio*“, melynél fogva a jobb tanulók 5—10 gyengébb társukat magukhoz vették, oktatták, velők a leckét naponként megértették és felmondatták.

Mily üdvös lehetett a magánoktatás e népes gimnáziumban, melynek némely osztályaiban néha 160—180 gyermek is volt összeszűfolva, — könnyű belátni. A gyermek ha a közoktató figyelmét kikértilte is; de a magántanítójának naponként két ízben, tudniillik délelőtt 10 és délután 4 órakor előmeneteléről számot adni köteleztetett.

* E cikk az 1860. évi Sárospataki Népszerű Naptár 77—85. oldalain jelent meg, mint az 1859-i naptárban megjelent „A sárospataki főiskola“ c. cikk folytatása: „A sárospataki tanuló legutóbbi 70 év alatti beléletének rövid vázlatára“ címen. — Már második éve van kitűzve Közlönyünkben pályadíj „Diákélet Patakon hajdan és ma“ címen, de munka még nem érkezett be. Azért közöljük most ezt az érdekes cikket, hogy a gondolat ne vesszen egészen kárba. A közlésért felelős Martin Miklós IV. é. th.

Az alsóbb és felsőbb pályán tanulók együttlakásának kára az volt, hogy a gyermek a nagyobbakkal szoros érintkezésben lévén, azoktól a jó mellett a lehető rosszat is beszívta.

Egy, az akadémia pályavégzett teológusainak legjobbjaiból álló s 12—14 személyű *esküdttestület* (primariusok) a közerkölcsiségre ügyelt. Ennek tagjai tanították először 4, majd 3 vagy 2 és végre csak 1 évig, előbb az egész, később csak az alginináziumot. A városi pap helyett, ki jelen századunk három első tizedében tanári szerepet is vitt, sokszor vasárnap reggel, valamint urivacsora után is prédikáltak, az akadémiában és gimnáziumban mint segéd-, vagy helyettes tanárok működtek, az iskolai énekkarban, mely részint temetési, részint templomszentelési alkalmakra ma is mindenfelé hordoztatik, elnököltek, a szenioroknak gazdasági ügyekben segédei voltak. Egyik főkötelességük volt a rendörködés. Az iskolai közistentiszteleten (preces) minden reggel 5, este 8 órakor megjelentek, hol az első harminc teológus közül egy, tógában könyörgött és szentírást olvasott; másik pedig az éneket kezdte. Nappal az utcai illedelmes viseletre, öltözetre vigyáztak, éjjel pedig több ifjak társaságában, kik köznévvvel „*Ulapoknak*“ nevezettek, a korcsmákat vizsgálták s az odatévedt tanulókat haza, vagy a körülményekhez képest fogságba parancsolták. Az iskola egyik fogháza élcből „*cethalnak*“ nevezetett, mivel elsőízben Jónás nevű diák ült benne. Az esküdt diákok közül választatott a *szénior* és *ellenőr*, eleinte mindkettő az akadémiai tagok közszavazata által, később az ellenőr a széniori hivatalt szavazás nélkül örökölte. A szénior a főiskola javaira ügyelt, a szőlők dolgoztatására pénzt adott, az iskola külszolgáinak, borainak gondjukat viselte, az iskolai tőkék kamatait beszedte, a tanárokat, tanársegédeket, diákhivatalnokokat és cselédeket fizette, hivatala egy évig tartott. Az *ellenőr* a szénior bevételeit ellenőrizte, a fegyelmet kezelte, az iskolai tanács határozatait feljegyezte és végrehajtotta, papolókról, könyörgőkről, diktálókról, halottvivőkről stb. gondoskodott; az esküdtek közül hetenként vizitátorokat, az iskolában lakók közül éjjelenként őrköt (vigíles) tett, az ifjakat ünnepek után megszámolattá, az *esküdtszéknek*, mely kisebb kihágási ügyekben bíraskodott, *elnöke* volt. Ennek hivatala is egy évig tartott. A *könyvtárnok* is az esküdtek közül választatott, az iskolai szék által. Ez a könyvtár feletti örökösön kívül a könyveket az ifjak számára olvasás végett kiadta és az iskolai tankönyveket árulta. Segédei voltak: két alkönyvtárnok a jelesebb ifjak közül és két írnok.

A diákok közül a szénior kezei és lábai voltak:

1. *Inasok gondnoka* (curator), ki a szegény tanulókat a nagyobbakhoz szolgálú adta, az egyházi eljárása felett örökölt, iskolai temetéseknél rendezkedett, ünnepválasztás alkalmával pátenseket osztogatott, számvétel és vizsgák alkalmával a közebedéknél felügyelő volt.

2. *Egyházi*, aki az iskolában belcsinra, tisztaságra ügyelt, a bennlakó szolgálakat minden szerdán és szombaton délután csengetyűszóval összehívatván, velők az iskola udvarát és termeket kisépértette, (fűtésről szó sem volt; az akadémiai termekbe legelőször 1858 ban

november elején tettek kályhát), közülök éjenként tisztaságra ügyelő őröket rendelt, kik a csendre és közbátorságra ügyelő *diák-éjiőrök* mellett másodszerpet játszottak. A termeket estve lezárta, reggel kinyitotta. Télben reggel 5 órakor a beháloló apparitorral a közlampást világgyújtás végett a cellákban (diákszobákban) körül hordatta a szobát, hogy az esküdtek éjjel is vizitálhassanak, bezárni tilos volt, így a lámpáthordó minden szobába betarthatta a világot s bekiálthatta a „*lumen adest*“-et, melyre belőlről „*accendetur*“ hangzott s az inas meggyújtá és a közasztalra helyezé a gyertyát, mely körül a kamara, (*activ* és *passiv*) polgárai ágyaikról, illetőleg szalmazsákjaikról felkelvén, tanulás végett rögtön összesereglettek. Az ágyban maradt henye diák a vizitáló esküdt által komolyan rendre utasított. Itt megjegyzem, hogy egy szobában 2—4 laktárs volt, ugyanannyi szolgálával, kik egymást „*kamarásnak*“ cimezték. A korhely diákot néha büntetésül az ily népes szobákba számfeletti laktársul (*gratista*) vetették, hol bizonyos ideig kemény ládán hálni köteleztetett. A szegény és igénytelen mendikások ott alvák édes álmaikat, honnan leesni nem lehetett.

3. *Boráruló* (*vini prebitor*), a 30 elsőbb közdiákok (*gregarius*) közül tétetett. Az iskola korcsmájában az iskola borát árulta. Hivatala 3 vagy 6 hónapig tartott. Ezen hivatalnokok előtt a borvesztegetés ismeretlen volt. A bormérés 1834. évtől fogva zsidóknak adatott haszonbérbe kik a korcsma mellett pár évig vendéglőt is tartottak.

Az aratási közvizsgára gyűlt vendégeknek 1798-dik évig bor osztatott.

Az akadémikusok hajdan Erdőbényén a Mogyorós nevű szőlőt vették az iskola részére, ettől fogva az akadémiai beöltözött ifjakkak (*tógátusok*) minden év végén egy-egy icce bor adatott, mely „*advinum*nak“ neveztetett. Ugyanekkor személyenként 51 váltó-krajcár gyertyapénzt is kaptak, mely összeg bizonyos alapítvány kamataiból került, de belőle 7 kr az iskola sepregető számára betartatott. Az ily borosztás napja az éretlenebb ifjakkak kicsapongásra szolgált alkalmul. Ez okból az ifjúság 1847 ik évben borjogáról nemesen lemondott, oly módon, hogy a kiosztandó *bor ára* és a *gyertyapénz* minden évben az *ifjúság jeles könyvtárának gyarapítására fordítottassék*, mely jelenleg nemcsak nemzeti irodalmi, de tudományos tekintetben is jeles művekkel bír. E célra fordított az énekkari egyéneknek közvizsgák alkalmával naponként járó egy-egy icce bor ára is.

Ezelőtt tanári beiktatáskor is minden akadémiai ifjú egy-egy icce bort kapott; de e szokás 1843. év után megszűnt.

4. *Cipóosztó*, ki minden hét elején egy-egy cipőt osztott az akadémikusoknak. A cipóosztásra „*ad libum*“ kiáltással adtak jelt, valamint a borosztásra is „*ad vinum*“ volt a jelszó. A cipóosztás 1798 dik évben szűnt meg.

5. *Pincér* (*cellista*) néha egy, néha kettő, kik a pincékre ügyeltek, az iskola bodnárával abroncsoltattak, a borosztásnál szerepeltek.

6. *Magtárnok* (*frumenti praebitor*), az iskola életjövendelmét beszedte, a tanároknak, szénioroknak, ellenőrnek segédtanároknak, diák-hivatalnokoknak és az iskola lovainak a zabot kiosztotta.

Jegyzet. Az iskola fekvő jószágainak kezelése 1813. körül tisztartókra bízott; de ezek hanyagok voltak, annyival inkább, mivel diákok közül választottak. Az iskola szőlőit elparlagosították. Ennél fogva ezen hivatal csakhamar megszűnt és vincellér gazda tététt. Bényén is gazda ügyelt a szőlőkre, de azokat tönkre juttatta. Az iskola célosabb gazdálkodás tekintetéből 1850-ben szőlőit, a pataki királyhegyin kívül eladván, a gazdai hivatal is megszűnt, s ez volt kezdete az iskola anyagi felvirágzásának; 1856-ban a gazdai szolgálat visszaállított; azért a célnak most sem felel meg teljesen.
(Folyt. köv.) Somosi István.

Ne mondd azt!

*Ne mondd azt, hogy nem látsz a sorsba
Ne mondd azt, hogy nem látol lángot,
Hogy nincs szív, ki simán felfogja
A dalt, a fényt s a boldogságot.*

*A lelkem terőlad álmodik,
S puha fészekben látlak téged;
Szivem, mint hárfa, dalt dúdolva
Hozzád viszi a mindenséget.*

*Ne mondd, hogy nincsen fény mögötted,
Hogy nem ringat egy boldog álom . . .
Hisz angyal kacag a szívedben,
Hisz angyal pirul az orcádon . . .*

*Lásd én ledobva mind, mi terhem
Legszebb ruhámba átöltözködöm . . .
S mint csodákat sugárzó hajnal
Pirulva állok hátad mögött . . .*

Császár József.

Ha szeretjük Istent igaz lelki odaadással, bizonyosan azon leszünk, amennyire csak tőlünk függ, hogy az egész világ ugyanezt tegye. Az igaz keresztyén nem elégszik meg azzal, hogy ő az egyenes úton jár, hanem az egész világot erre az útra akarja vonni.

(Kálvin János.)

Irodalom. — Művészet.

Helyreigazítás. Harsányi Zsolt „A zenélő óra“ c. hazafias vígjátékának mult számunkban ismertetett előadásával kapcsolatban közöljük, hogy „A zenélő óra“ nem Mikszáth Kálmán egy regényének átdolgozása, hanem *Harsányi Zsolt eredeti színműve*. A cikk ezzel kapcsolatban álló megjegyzései így tárgyaltanok. *Bucsay Mihály*.

Karácsony Sándor két kis könyve fekszik előttem. Mind a kettő az „Erő“ kiadása. Az egyik, *Gergely bácsi levizitel* című 32 oldalas, ára 40 fillér; a másik *Leckék a leckéről* 88 oldalas, ára 1.50 P. — Ennyi a külsőleg leolvasható. — Az első könyvecske énekes cserkész-jelenetnek van alcímeze, de ha elolvassuk, többet találunk ennél. A magyar cserkészlet új ösvényére mutat rá; benne van a magyar falu, s annak népe megbecsülése; a régi és népi énekek, dalok felélesztése és a cserkészcsapat számára, mely ezt előadja, egy egyjelentes színdarabban, egyútt van vígjáték, enek, szavalat, felolvasás... egy egész esti program. Mi is csak azt mondhatjuk kedves „Sándor bácsinknak,“ amit Gergely bácsi, Gyepáros község főbírája mond a darab végefelé a parancsnoknak: „Ékkis akadémiájával kezdődött a barátkozásunk, de a vigín jóra fordult minden. Olyan szíp vót, hogy mán meg se köszönöm...“ — Csak azért, mert nem tudom kellőleg megköszönni.

Valahogy így vagyok a másik munkával is. A tudós Karácsony Sándor oly közvetlenné tud lenni, hogy szinte kedvet kapat az emberrel, hogy újra kezdje a tanulást az ő útmutatásai alapján. Tizenkét lecke van a könyvben — amely a Közlönyben már ismertetett „A tanulás mesterfogásai“ c. mű folytatása — a leckéről. A szempont: „ez a kis tanulás tanácsadó igyekezett mindvégig megmaradni az első osztály anyagának a körében. De csak azért tette ezt, hogy elsőosztályosok is hasznát vehessék, nem azért, mintha akár nyolcadikosoknak is nem akarna szólni egyúttal...“ Szó van benne számtanról, földrajzról, a magyar nyelvről, hittanról és arról, hogy ezeknek mint vesszük hasznát. Irni róla nem lehet, olvasni kell, mert Karácsony Sándor könyve többet mond, mint amennyit mi mondhatunk róla.

Az Ő nyomdokain vagy Mit tenne Jézus? Irta: Sheldon M. Károly. Angolból fordította Csizmadia Lajos. A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság kiadása. Bpest, 167 o. Ára 2.50 P.

Tiszteletpéldányt nem kaptunk belőle; Padrah bácsi könyvkirakatában pillantottam meg, s miután már hallottam róla, meg is vásároltam, elolvastam és igazat adok Dr. Vasady Béla professzor-nak, aki e munkát a „konkretizált keresztyénséget dicsőítő mű“-nek nevezi. A könyv 1897-ben jelent meg angol nyelven s csakhamar több mint egy tucat kiadást ért el és már akkor három millió példányban forgott közkezen. Magyarra 1903 ban fordították s most érte el harmadik kiadását. A könyv ala gondolata az I. Péter 2:21-el

van kifejezve. Különös külső körülmények hatása alatt egy egyesület áll elő, melynek célja, hogy tagjai minden tettüknél figyelembe veszik, mint cselekedne épen ekkor Jézus. Az egylet tagjai közt ott van a lelkész, egy újságíró, egy iskolaigazgató, egy gazdag örökös, és fivére, egy vasúti műhelyfelügyelő, egy kereskedő, egy énekesnő és még mások az élet különböző területeiről. Egy új világ megütközése ez a régivel; az igazi keresztyénség harca az élet sötét és nehéz harcterepén. „A követlek Tégedet Úram, valahová menedesz” (Luk. 9:57) nehéz, de gyönyörtűsége. Ezt bizonyítja a könyv tizenkét fejezete. Aki tiszta és szép, élvezetes és építő olvasmányt akar, az olvassa el ezt a könyvet.

Martin Miklós.

Hirek.

Látogatások főiskolánkban. Meltóságos *Domby László* egyh.-ker. középiskolai előadó és *Ady Lajos* miniszteri megbízott úr ömeltósága az utóbbi hetekben meglátogatták gimnáziumunkat és több napig tartó vizsgálat után, külső, belső fejlődésének további szerencsés előmenetelét állapították meg és a tanári testületnek, munkájáért, teljes elismerésüket fejezték ki.

A két főiskolai gondnok, meltóságos farkasfalvi *Farkas Géza* orsz.-gyűl. képviselő és nagytiszt. *Janka Károly* egyh. ker. főjegyző, e hó első felében hivatalos látogatást tettek a tanítóképző-intézetben s utána a tanári testülettel értekezletet tartottak, melyen elismeréssel nyilatkoztak tapasztalataik felől.

A gimnáziumi érettségi vizsgálatokra, melyeken az írásbeli május 18—19—20., a szóbeli pedig június 23. s következő napjain lesz, a főtiszteletű püspök úr elnökül *Dr. Rácz Lajos* nyug. theol. tanárt kérte fel maga helyett. A kormányképviselő *Pongrácz József* pápai theol. tanár lesz.

Sárospatak hölgyközönsége két népes értekezleten, vallásfelekezeti különbség nélkül jelent meg a közigazgató meghívására, s egyhangulag kimondotta a következőket: 1. A jubileumi ünnepek alkalmából felkéri Sárospatak hölgyeit, hogy aki csak teheti, magyar ruhában sziveskedjék meg jelenni. 2. Női küldöttségek magukra vállalták, hogy Patak utcáin házról házra járva összeírják, ki mennyi vendéget hajlandó elfogadni szállásra vagy ellátásra. 3. A jubileum alkalmával a főiskola számára kitűzendő dísz-zászlót ajánlottak fel, melynek költségeit gyűjtés útján teremtik elő. A lakásösszeírás és a zászlóra gyűjtés túlnyomó részben már meg is történt, s megállapítható, hogy a főiskola örömmünnepeiből Sárospatak közönsége felekezeti különbség nélkül, örömmel óhajtja kivenni a maga részét.

A főiskolai tanárnék elhatározták, hogy a főiskolai úrvacsoraszervezések alkalmából szükséges két (egy alsó és egy felső) úrasztali terítőt, ők maguk saját költségükön fogják előállítani s a jubileum alkalmával a főiskolának

felajánlani. A terítők motívumait a Lórántffy Zsuzsanna-féle úrasztali terítőről veszik.

Zemplésvármegye közönsége a főiskola 400 éves fennállásának emlékére, a főiskolánál egy. a történelmi Zemplésvármegyében született jó magaviseletű és jeles előmenetelű ifjú ellátási és tandíj összegének évenként való folytatólagos biztosítása céljából 10 000 P-ös alapítványt létesített. A tett önmagát dicséri.

Faragó Ede országos cserkészvezetőtiszti látogatása. Vasárnap, e hó 19-én nagy napjuk volt a pataki cserkészeknek. Faragó Ede országos cserkészvezetőtiszti látogatta meg őket. Tiszteletére táborítúzi estre a főiskolai imateremben gyűltek össze a cserkész fiúk — gimnazisták, theologusok, iparos tanoncok, elemisták — s a vezetőtiszti köré a földre telepedve hallgatták a mindenki által annyira szeretett „Ede bácsi“ kedves mesélését, lelkes buzdítását és munkára hívó komoly szavait. Az ima, amely ott felfakadt, az ének, amely ott feltört a víg cserkészfiúk ajkán, s az a barátságos, frissítő, munkára acélozó beszélgetés, melynek sokan boldog tanúi lehettek, beszédes bizonyosságai annak, hogy a cserkészletben hatalmas nevelői erők rejlenek s boldog lehet az, aki ezeknek az erőknek a sodrába kerül, mert élete megváltozik, szebb és nemesebb lesz.

Sárospatak nagyközönség előljárósága a főiskola igazgató tanácsához küldött átíratában azt kéri a főiskolától, hogy járuljon a Mudrczy utca rendezése céljából ahhoz, hogy az utca egyenes folytatása az iskolakerten keresztül legyen. Ezzel szemben a mostani úttestet a tápintézet mellett, felajánlja az

iskolának csereképen, s a rendezéssel kapcsolatos minden költség viselését magára vállalja. A köziskolai szék fontos érdekből *elvíleg* szótöbbséggel ajánlja előljáróságának a kért rendezéshez való hozzájárulást. A főiskola gazdasági választmánya pedig a gazdasági és jogi feltételeket állapította meg, melyek mellett a csere és utcarendezés megtörténhetik.

Kegyelet. A sárospataki ref főiskola néhai nagyérdemű tanárai emlékével szemben érzett kegyeletének nyilvánítására 1931 április 26-án *emlékünnepelet* tart, melyen dr. Csiky Kálmán néhai jogtanár, m. tanár, akad. r. tanár; Zelles Lajos néhai gimn. tanárról pedig dr. Gulyás József egyetemi magán-, gimn. r. tanár tartanak emlékbeszédet.

A gimnáziumi ifjúság különböző könyvtárai részére a Gruska-hagyatékából 539 kötet, túlnyomóan magyar és német szépirodalmi könyvet vásároltak.

Megalakult a gimn. fuvószenekar. A 18 db hangszer 1400 P-be került. Több mint hetven diák versengett, hogy ki nyerje el a zenekarba való felvételt. A zenei-, orvosi- és tanulmányi rosták után zenekarba jutottak betanítását Sipos József saujhelyi ref. kántortanító úr volt szíves magára vállalni. (A banda már működik s ugyancsak hangosan tesz bizonyosságot lelkesedése mellett. Csakúgy zeng a főiskola!!)

A PDOSz „Szabolcsi Köre“ június 3-án a Sóstó fürdőtelepen nagyszabású ünnepélyt rendez. A *Kórus* két számmal fog szerepelni; a vígszavalatot *Stéphan* László II. é. th. vállalta.

Pályázatunkra, „A falu lélek- és erkölcstana Reymont: Parasztok c. regénye alapján“ két pályamű érkezett. Az első díjat Nagy Árpád III. é. th., a második díjat Stéphan László II. th. nyerte.

Szülői értekezlet volt április 13-án, mely két igen fontos kérdést tárgyalt, u. m. *diáknevelőség* és a *diákszállásbér* kérdését. Több szülő részéről panasz hangzott el hogy sokan bizonyos összegért vállalnak instruálást, de a munka körül hanyagul járnak el. Míg szabatosabb megbeszélés nem lesz, a gimn. tanulók a gimn. tanári kar tudta nélkül nevelőt nem fogadhatnak. E kérdésben egészséges megállapodások várhatók. Másik fontos kérdés a *lakásügy*. A szülők a megromlott gazdasági viszonyok mellett szívesen vennék a bér leszállítását s ezen óhajaikat az értekezlet elé tárták (melyre az összes pataki szállásadók is meghívtak). A szállásadók is érveltek és nem voltak meggyőz-

hetők a szülők részéről elhangzott érvekkel. A köziskolai szék határozott — és évi 10 P vel leszállította a szállásbért.

A főiskola címere hosszas és beható tanulmányozás után megállapítást nyert. (Ahány bélyegző, annyiféle volt a címer.) A köziskolai szék a 300 éves jubileumkor használt és elfogadott címert tette kötelezővé az általános használatban.

Özv. Zelles Lajosné Istenben boldogult férje emlékére 100 P ös alapítványt tett a főiskolánál, melynek évi kamatát a kezdő fokon magyar történelemből legkiválóbb eredményt felmutató református gimn. tanuló kapja.

A Lorántfy Zsuzsanna-szobor helye az iskolakert főútja mentén, az új angol internátushoz a télben vágott úttal szemben lesz. A szobor készítésével minden valószínűség szerint *Horváth Géza* szobrászművészt fogják megbízni az arra illetékesek.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. F., Sajószentpeter. A szép dal következő számunkban jön. De először kliséit készíttetünk róla.

H. Zs., Bp. A cikk nem akart támadás vagy hálátlanság lenni. A figyelmetlenségért bocsánatot kérünk.

T. F., Cs. J., H. I. és más hallgató madarak. „Talán még nincs elfeledve“ nem „a dal,“ hanem az ígélet?

O. L., Cs. M. — A cikkek helyszúke miatt most nem jöhetnek. Pedig a szépen megírt „virágvasárnapi diákkonferencia“ aktuális is lett volna. Üdv.

Hátralékos előfizetőink! S. O. S.

Kiadja: a főiskolai Ifjusági Egylet.

Kiadóhivatali főnök: Tóth Lajos III. é. hh.

Czeisler Izidor
divatáruháza
Sárospatak
(a Kossuth Lajos-utcán)

Állandó raktár: férfi-, női- és gyermek-harisnyák, zoknik, sapka, kalap, ernyők, katonai cikkek, csipkék, rövid-, és kötöttárúk, illatszer, pipere, férfi- és női fehérneműk.

MOLNÁR
JÓZSEF
ÚRI ÉS NŐI
FODRÁSZ
SÁROSPATAK
(Rákóczi uccán, a ref. egyház épületében.)

Pontos kiszolgálás

Diákság részére kedvezményes árak.

KONCZ FERENC, SÁROSPATAK
LORANTFY U 8. CIPŐÜZEM ÉS CIPŐKERESKEDÉS SAJÁT HÁZ!!

Külön mértékostály!!

AZ ORSZÁGOS IPAREGYESÜLET
DISZ ÉRME

BUDAPESTI CIPÉSZ IPARTESTÜLET
KIÁLLITÁSÁRÓL I. DIJ.

BUDAPESTI
CIPŐFELSŐRÉSZKÉSZÍTŐ

SZAKKIÁLLÍTÁS
1920

A diákság évek óta felkarolt cipésze

Megrendelésre készít elsőrendű férfi-, női- és gyermek-, egyszerű és divatcipőket, orthopädicipőket, cserkész- és mindennemű sportcipőket vízhatlan minőségben, **szolid árak** mellett. **Javítások** gyorsan és gondosan eszközöltetnek!

Állandó raktár férfi-, fiú- és gyermekcipőkben, papucs- és házcipőkben, cipőápoló és vízhatlan szerekben; minden létező színben legjobb minőségű **cipőkrém, lack-olaj, cipőfestékek**; vadász- és sicipőkhöz **cethal-cipőzsinór**; alacsony termetűeknek **belső sarokemelő**; elsőrendű **cipőzsinór**; fájóslábúaknak **ludtalp-betét** és mindennemű talpbetét-különlegességek!

Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek!

Legszebb ajándéktárgyak nagy választékban!

Joggal mondja az angol:

„Time Is Money“

(Az idő pénz.)

FONTOS Önnek, hogy tudja a pontos időt?

Keressen fel még ma és **kérje az „én” órámat** 3 hónapi próbaidőre. Meg fog győződni arról, hogy lehet olcsón és mégis **megbízhatóan pontos órája.**

Órák, mindennemű ékszerek, dísz tárgyak, valódi ezüst evőkészletek **kedvező részletfizetéssel feltételek mellett** kaphatók.

Spitz Pál

órák és ékszerész, Sárospatak.

Vidékre **választékok** készséggel küldök!!

Varrógépek és eredeti **Steyer Vaf-**
fenrad kerékpárok gyári raktára!

Fodrász-

és borbélymunkák

legpontosabban eszközöletnek

Dobozy István

Sárospatak,

☞ a Patikaközben. ☞

a diákság felkarolt borbély és fodrász-
mesterének modern műtermében.

40 év óta áll fenn

id. Szepessy István
sütődéje.

Sárospatak legrégebb, legked-

veltebb péküzlete.

Minden nap friss

péksütemények,

fehér és barna kenyerek.

Nyomatott a ref. főiskola könyvnyomdájában Sárospatakon.